

Список использованных источников

1. Дожинки (фестиваль) // Википедия [Электронный ресурс]– Режим доступа : [https://ru.wikipedia.org/wiki/Дожинки_\(фестиваль\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Дожинки_(фестиваль)). – Дата доступа : 12.09.2019
2. Агродорожок Петковичи приглашает на «Дожинки-2019». [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://agronews.com/by/ru/news/breaking-news/> – Дата доступа : 11.01.2019
3. Праздник урожая – 2019 в районе Тончжоу. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.sohu.com/a/337419796_99906946 – Дата доступа : 18.09.2019.

УДК 378(476+510)(045)

М. М. Воінава-Страха

АДМЕТНАСЦІ БЕЛАРУСКА-КІТАЙСКІХ КУЛЬТУРНА-МОЎНЫХ УЗАЕМАСУВЯЗЕЙ У КАНТЭКСЦЕ ГЛАБАЛІЗАЦЫІ

(з вопыту Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта)

У дадзеным артыкуле разглядаюцца кірункі развіцця сувязей з устаноўмі вышэйшай адукацыі Кітайскай Народнай Рэспублікі ў адукацыйнай, навукова-даследчай і культурнай сферах дзейнасці: адметнасці функцыянавання цэнтраў вывучэння Беларусі, Цэнтра Якуба Коласа, спецыфіка выкладання беларускай мовы як замежнай, распрацоўка вучэбна-метадычных дапаможнікаў, акадэмічны абмен студэнтамі і выкладчыкамі.

Адметнае месца ў сучаснай міжнароднай прасторы належыць беларуска-кітайскім узаемасувязям. У Рэспубліцы Беларусь і Кітайскай Народнай Рэспубліцы праводзіцца плённая мэтанакіраваная дзейнасць па распрацоўцы буйных сумесных праектаў у адукацыйнай, навукова-даследчай і культурнай сферах дзейнасці.

Так, у рамках рэалізацыі ініцыятыў “Адзін пояс, адзін шлях”, Года адукацыі Беларусі ў Кітаі ўзрасла ўвага да вывучэння мовы, літаратуры, культуры і гісторыі Беларусі сярод насельніцтва КНР. У буйных універсітэтах Кітая ўсталёўваюцца помнікі класікам нацыянальнай літаратуры: у Цяньцзінскім універсітэце замежных моў – Якубу Коласу, у Сіанскім універсітэце замежных моў – Янку Купалу. У перспектыве запланавана адкрыццё помнікаў дзеячам культуры і мастацтва Беларусі і ў іншых гарадах КНР.

У шэрагу ўстаноў вышэйшай адукацыі Кітая адкрываюцца цэнтры вывучэння Беларусі. Сумесна з Мінскім дзяржаўным

лінгвістычным універсітэтам (далей – МДЛУ) такія цэнтры створаны ў Пекінскім універсітэце замежных моў, Другім Пекінскім універсітэце замежных моў, Усходне-Кітайскім педагагічным універсітэце. Акрамя таго, на пастаяннай аснове ажыццяўляецца ўсебаковая падтрымка МДЛУ дзейнасці цэнтраў вывучэння Беларусі ў Цяньцзінскім і Сіанскім універсітэтах замежных моў.

Сумесна з МДЛУ пры Цяньцзінскім універсітэце замежных моў створаны ўнікальны па сваёй сутнасці Цэнтр Якуба Коласа, функцыі якога прадугледжваюць папулярызацыю беларускай культуры, мовы і літаратуры ў Кітаі, ажыццяўленне прафесійнай падтрымкі педагогаў-беларусістаў, распрацоўку навуковай базы і вучэбна-метадычных комплексаў па выкладанні беларускай мовы як замежнай, правядзенне разнастайных асветніцкіх мерапрыемстваў, у тым ліку коласазнаўчых даследаванняў, пераклад з беларускай мовы на кітайскую і наадварот твораў мастацкай літаратуры і інш.

Дзякуючы падтрымцы кітайскіх партнёраў у МДЛУ створаны і эфектыўна дзейнічае факультэт кітайскай мовы і культуры, на якім ажыццяўляецца падрыхтоўка будучых выкладчыкаў, перакладчыкаў і спецыялістаў па міжкультурнай камунікацыі. Як засведчыў вопыт мінулай уступнай кампаніі, на дадзены факультэт паступалі лепшыя выпускнікі беларускіх школ, пераможцы рэспубліканскіх алімпіяд па замежных мовах. Падчас размеркавання студэнтаў пятага курса гэтага факультэта на першыя працоўныя месцы на кожнага выпускніка ў сярэднім было накіравана каля трох заявак ад арганізацый-заказчыкаў. Прыведзеныя факты сведчаць аб высокай запатрабаванасці спецыялістаў з веданнем кітайскай мовы.

У рэчышчы інтэнсіўнага развіцця двухбаковых узаемасувязей узрасла ўвага да вывучэння беларускай мовы як замежнай. Так, ва ўніверсітэцкія адукацыйныя праграмы КНР уводзіцца спецыяльнасць “Беларуская мова” (Пекінскі ўніверсітэт замежных моў, Другі Пекінскі ўніверсітэт замежных моў, Сіанскі ўніверсітэт замежных моў, Цяньцзінскі ўніверсітэт замежных моў), стымулюецца правядзенне нацыянальных і рэгіянальных даследаванняў. Студэнты вышэйакрэсленых устаноў вышэйшай адукацыі ўжо сёння вывучаюць беларускую мову як другую замежную на першай ступені вышэйшай адукацыі. Менавіта яны ў будучым змогуць рэалізаваць сябе як прафесійныя выкладчыкі, перакладчыкі, супрацоўнікі дыпламатычных структур.

Безумоўна, адным з самых эфектыўных спосабаў вывучэння замежных моў з’яўляюцца праграмы акадэмічнага абмену. Дзякуючы

існуючым шматлікім пагадненням з кітайскімі ўстановамі вышэйшай адукацыі штогод адбываецца актыўны студэнцкі абмен. Так, ужо традыцыйны характар набыло навучанне беларускіх студэнтаў ва ўніверсітэтах КНР. Цалкам жа новай з'явай у акадэмічным супрацоўніцтве стаў візіт у МДЛУ ў верасні 2019 года студэнтаў Цяньцзінскага ўніверсітэта замежных моў з мэтай вывучэння беларускай філалогіі. Кітайскія студэнты паспяхова інтэгрваліся ў адукацыйны працэс. Для іх распрацаваны асобны вучэбны план, які прадугледжвае вывучэнне ўсіх аспектаў беларускай мовы (фанетыкі, граматыкі, лексікі, аналітычнага чытання і г.д.), а таксама літаратуры і гісторыі нашай краіны.

Адначасова рэалізуецца і выкладчыцкі акадэмічны абмен. Так, у 2019–2020 навучальным годзе з мэтай вывучэння беларускай мовы ў МДЛУ прыбыла выкладчык Пекінскага ўніверсітэта замежных моў, кандыдат педагагічных навук Чжао Сінь. Пасля праходжання гэтай стажыроўкі і атрымання адпаведнай кваліфікацыі яна плануе самастойна выкладаць беларускую мову студэнтам дадзенай установы вышэйшай адукацыі.

У гэтым жа навучальным годзе для выкладання беларускай мовы як замежнай у Сіянскі ўніверсітэт замежных моў накіравана дацэнт кафедры беларускай мовы і літаратуры МДЛУ В. У. Барысенка. На працягу цэлага года яна будзе працаваць з групай кітайскіх студэнтаў, для якіх беларуская мова з'яўляецца асноўнай спецыяльнасцю.

Улічваючы, што вывучэнне беларускай мовы ў названых установах вышэйшай адукацыі знаходзіцца на стадыі развіцця, узнікла неабходнасць арганізацыі падрыхтоўкі кадравыя, вучэбна-метадычнага і праграмнага забеспячэння для выкладчыкаў беларускай мовы.

Так, у сааўтарстве з дацэнтамі кафедры беларускай мовы і літаратуры МДЛУ В. У. Барысенка і Л. С. Кныш распрацаваны дыдактычныя матэрыялы па беларускай мове як замежнай: 1) Тэсты па беларускай мове як замежнай. Элементарны ўзровень (А 1). Агульнае валоданне. Базавы ўзровень (А 2). Агульнае валоданне [1]; 2) Тэсты па беларускай мове як замежнай. Сярэдні (парогавы) узровень (В 1). Агульнае валоданне. Сярэдні (павышаны) узровень (В 2). Агульнае валоданне [2]; 3) Лексічны мінімум па беларускай мове як замежнай. Базавы ўзровень (А 2). Агульнае валоданне [3]. Акрамя таго, непасрэдна нашымі спецыялістамі распрацаваны вучэбныя дапаможнікі: 1) Беларускі язык для стран СНГ [4]; 2) Беларуская мова для пачаткоўцаў: дапаможнік для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі [5].

Канцэцыя вышэйзгаданых падручнікаў зыходзіць з найноўшых тэарэтычных палажэнняў міжкультурнай камунікацыі, абапіраецца на існуючыя еўрапейскія стандарты навучання, арыентаваны на самастойную і аўтаномную працу студэнтаў.

Аднак дадзеныя выданні арыентаваны на патрэбы канкрэтнага моўнага асяроддзя (краін СНД, Польшчы і інш.). Напрыклад, падручнік па беларускай мове для пачаткоўцаў распрацаваны для тых замежных студэнтаў, якія валодаюць блізкароднаснымі мовамі, але не ўлічваюць спецыфікі падрыхтоўкі спецыялістаў па беларускай мове як замежнай ва ўніверсітэтах іншых краін свету.

Гэтыя чыннікі абумовілі неабходнасць стварэння асобных падручнікаў па беларускай мове як замежнай з улікам спецыфікі іншых моўных сістэм. Напрыклад, у дадзены момант вядзецца распрацоўка падручніка па беларускай мове як замежнай для Пекінскага ўніверсітэта замежных моў. Улічваючы спецыфіку дзвюх адрозных моўных сістэм, беларускай і кітайскай, а таксама той факт, што вывучэнне беларускай мовы на дадзеным этапе знаходзіцца на ранняй стадыі развіцця ў кітайскіх універсітэтах, стварэнне падручніка па беларускай мове як замежнай, у якім прадугледжваецца ўвядзенне не толькі фанетычнага, граматычнага, лексічнага, сінтаксічнага блокаў, але і культурнага кампаненту, набывае асабліва актуальнае значэнне. Акрамя таго, дадзены падручнік павінен быць максімальна адаптаваны да студэнтаў кітайскіх універсітэтаў з улікам спецыфікі моўных, культурных і шэрагу іншых адметнасцей. Стварэнне такога падручніка запланавана к канцу 2019–2020 навучальнага года.

Варта адзначыць, што, акрамя вышэйпералічаных кірункаў, беларуская мова як замежная ў цэлым набывае ўсё больш імклівае развіццё ў МДЛУ. Адной з прычын з'яўляецца пашыранае геаграфічнае прадстаўніцтва замежных студэнтаў. Так, на сённяшні момант ва ўніверсітэце навучаюцца прадстаўнікі больш за 30 краін свету: Украіны, Турцыі, КНР, Туркменістана, Казахстана, Францыі, Іспаніі, Бельгіі і інш. Менавіта для іх прадугледжана ўключэнне беларускай мовы як замежнай у асноўны адукацыйны працэс першай ступені навучання.

На першым курсе для гэтай катэгорыі арганізоўваецца вывучэнне беларускай мовы як замежнай на пачатковым узроўні. З ліку дадзеных студэнтаў ствараецца асобная акадэмічная група, для якой прадугледжваецца вывучэнне беларускай мовы з самага “нуля”.

Яшчэ адзін кірунак прадугледжвае вывучэнне беларускай мовы на ўзроўні курсавой падрыхтоўкі з улікам магчымасці навучання па індывідуальнай праграме, а таксама ў рамках летняй школы беларусазнаўства.

У ліпені 2019 года адбылася першая такая школа. Прадстаўнікі некалькіх краін свет на працягу двух тыдняў мелі магчымасць не толькі вывучаць беларускую мову і літаратуру, але і спасцігаць адметнасці айчынай гісторыі, культуры, наведваючы музеі і гісторыка-культурныя помнікі нашай краіны. Мы спадзяемся, што правядзенне такой школы стане добрай традыцыяй і кола геаграфічнага прадстаўніцтва з цягам часу будзе толькі пашырацца.

Праца па папулярызацыі і развіцці беларускай мовы як замежнай набывае асаблівае значэнне ў кантэксце сучасных працэсаў глабалізацыі. Сярод даследчыкаў існуюць розныя меркаванні адносна сутнасці і паследстваў дадзеных працэсаў. Даволі распаўсюджанай з’яўляецца думка пра тое, што пад уздзеяннем сусветных працэсаў глабалізацыі нацыянальныя мовы, літаратуры, культуры (асабліва невялікіх краін) могуць страціць сваю нацыянальную ідэнтычнасць і самабытнасць. Згодна з навукоўцамі, актывізацыя працэсаў інтэграцыі можа непазбежна прывесці да “адчужэння традыцыйных каштоўнасцей” і “экспансіі масавай культуры” [6, с. 193], у кантэксце глабалізацыі “ва ўмовах вымушанай адаптацыі нацыянальных каштоўнасцей да новай геапалітычнай, эканамічнай, камунікатыўнай сітуацыі механізм нацыянальнай і культурнай самаідэнтыфікацыі і ўсведамлення нацыянальнай ідэнтычнасці натуральна ўскладняецца” [6, с. 193].

У якасці аднаго з варыянтаў выйсця ў дадзенай сітуацыі, каб пазбегнуць негатыўных уплываў глабалізацыі, даследчыкі бачаць у глыбока прадуманай рэгіянальнай і міжнароднай інтэграцыі эканомікі, культуры і іншых галін, дзе прыярытэтнымі з’яўляюцца нацыянальныя інтарэсы.

Вышэйакрэсленыя кірункі развіцця сістэмы папулярызацыі і вывучэння беларускай мовы ў МДЛУ з’яўляюцца, з нашага пункту гледжання, прыкладам падкрэслена канструктыўнага працэсу інтэграцыі, які садзейнічае плённаму развіццю ўсебаковага супрацоўніцтва ў сферы адукацыйнай, навуковай і культурнай сферах дзейнасці.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Тэсты па беларускай мове як замежнай. Элементарны ўзровень (А 1). Агульнае валоданне. Базавы ўзровень (А 2). Агульнае валоданне / склад. Л. І. Сямешка [і інш.]. – Мінск : РІВШ, 2017. – 112 с.
2. Тэсты па беларускай мове як замежнай. Сярэдні (парогавы) узровень (В 1). Агульнае валоданне. Сярэдні (павышаны) узровень (В 2). Агульнае валоданне / склад. Л. І. Сямешка [і інш.]. – Мінск : РІВШ, 2017. – 112 с.
3. Лексічны мінімум па беларускай мове як замежнай. Базавы ўзровень (А 2). Агульнае валоданне / склад. Л. І. Сямешка [і інш.]. – Мінск : РІВШ, 2017. – 112 с.
4. Белорусский язык для стран СНГ / Н. Ю. Павловская, О. В. Борисенко, П. В. Васюченко, Л. С. Кныш, О. В. Семенькевич, Г. К. Чеховский. – М. : ИПК МГЛУ “Рема”, 2012. – 452 с.
5. Беларуская мова для пачаткоўцаў: дапаможнік для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі, якія навучаюцца па спецыяльнасцях 1-21 06 01 “Сучасныя замежныя мовы (выкладанне)”, 1-23 01 02 “Лінгвістычнае забеспячэнне міжкультурных камунікацый (па напрамках)” і 1-21 06 01 02 “Сучасныя замежныя мовы (пераклад)” / В. У. Барысенка [і інш.]. – Мінск : МДЛУ, 2017. – 244 с.
6. Старикова, Н. Н. Славянские литературы в эпоху глобализации. «Перезагрузка» идентичности / Н. Н. Старикова // Язык, сознание, коммуникация : сб. науч. ст., посв. памяти засл. проф. МГУ А. Г. Широковой / ред. колл. : В. В. Красных, А. И. Изотов, В. Г. Кульпина. – М. : МАКС Пресс, 2009. – Вып. 38. – С. 192–200.

УДК 811'42'373.422:398.91(=161.1): 398.91(=581)

А. И. Головня, Ду Бикунь

ОБЩНОСТЬ И СПЕЦИФИКА РЕПРЕЗЕНТАЦИИ АНТОНИМИЧЕСКИХ КОНЦЕПТОВ «ЖИЗНЬ» И «СМЕРТЬ» В РУССКОЙ И КИТАЙСКОЙ НАИВНЫХ КАРТИНАХ МИРА

В статье описывается общность и специфика представления концептов «жизнь» и «смерть» в русской и китайской лингвокультурах. Проведен сопоставительный анализ реализации антонимических концептов «жизнь» и «смерть» в русской и китайской наивных картинах мира на примере паремий.

Концепты «жизнь» и «смерть» в русской и китайской лингвокультурах неразрывно связаны. Содержание русских и китайских паремий о жизни может быть сведено к следующим смыслам: ‘жизнь